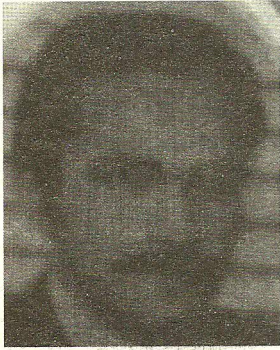

TEKNİK ELEMANLARIN İŞYERİNDE ÖRGÜTLENMESİ ÜZERİNE

İlker AKMAN (1975 TMMOB Örgütlenme Sekreteri)

TMMOB geçen yıl başlattığı İşyeri Temsilcilikleri (İYT) temeline dayanan örgütlenmesini sürdürmektedir. Kurulmaya başlanmasından bugüne dek hızla çoğalan ve kendilerine düşen görevleri

yapan İYTler üzerine bir sürü tartışma gelişmiş olması; bu tür örgütlenmeye, sendikal örgütlenmeler dışında, ilk kez TMMOB'de başlanmış olmasındandır. Bu nedenle, İYTler geçen süre içinde daha çok önem kazanmış, aynı zamanda görev ve işlerliği de daha çok aydınlanmıştır. Her zaman söylendiği gibi, TMMOB/İYT görev ve fonksiyonlarına ve şu dönemdeki somut görevlerine geçmeden önce, işyerlerinde örgütlenmenin önemi ve nedenleri üzerinde bir kez daha durmakta yarar vardır.

İşyerlerinde Örgütlenmek Gereklidir

Her toplum gibi toplumumuz da bir üretim

içindedir. Üretimi gerçekleştiren sınıf ve tabakaların sosyal yaşamları içindeki sorunlarının bir manada kaynaklandığı, bir manada da ortaya çıktığı yer, işyerleri olmaktadır. Toplumun içinde bulunduğu sosyal huzursuzluk işyerlerine olduğu gibi yansımaktadır. Bu karşılıklı etkileşim, işyerinde çalışanların birlikte olma nesnel koşullarının her an var olmasını yaratmaktadır. Bir de mevcut üretim ilişkilerinin içinde açık bir sömürü altında olan çalışanların emeklerinin karşılığını almaması da birlikte düşünülürse, işyerlerinde örgütlenmenin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkar. Ülkemizdeki üretim ilişkilerinin emperyalist-kapitalist olması, başka bir deyişle ülkemizin (ekonomik-politik-askeri-kültürel) her konuda dışa bağımlı bir yapıya sahip olması, yurt düzeyinde bir dizi sorun yaratmaktadır. Ülkemizdeki kapitalistleşmenin dışa bağımlı çarpık yapısı montajcı nitelikli bir sanayileşmeyi yaratırken, ulusal düzeyde olan sorunları öne çıkarmaktadır. Ancak bu olgu, ülkenin sosyo-ekonomik yapısal sorunları ile iç içe olmasından dolayı çalışanların yaşamını da içine

Yazar Hakkında Redaktörün Notu

TMMOB "Örgütlenme Sekreteri" İlker Akman'ın yukarıdaki makalesi, Birlik Haberleri'nin 15 Ağustos 1975 nüshasından –mizanpaj gereği uygulanan, ufak bir-iki sadeleştirme ve kısaltma istisna kalmak kaydıyla– aynen aktarılmıştır. Anılan makalenin yayınlanışından çok kısa bir süre sonra, Metalürji Müh. İ. Akman TMMOB örgütülüğü ile ilişkisini kesmişti. Daha sonra da, TRT-1 ekranı ve günlük gazeteler; İ. Akman'ın, Malatya kırsalında kolluk kuvvetleri ile girdiği bir silahlı çatışma sonucunda, 26 Ocak 1976'da, meslektaşımız Hasan Basri Temizalp ve Kimyager Yusuf Ziya Güneş ile birlikte öldürüldüğü haberini geçtiler... İ. Akman, TMMOB merkezine doğrudan bağımlı bir taşra örgütlenmesinin, yani İKK ve İYT birimlerinin –mühendis ve mimarlar ile diğer teknik elemanların ve giderek bütün kamu çalışanlarının da katılacağı– Grevli-TİSli sendikal hakların kazanımı için girişilen mücadelede oynayacağı mümtaz rolü çok erkenden öngörmüştü. Dolayısıyla, 19 Eylül 1979 Eylemi, İlker Akman'ın TMMOB'ye mirasıdır...

almakta, onların, sınıfsal sorunları ile bütünleşmekte ve tayin edici olmaktadır. Örneğin: Montaj nitelikli bir fabrikada teknoloji veya üretim olarak dışa bağımlı olunmasından dolayı ortaya çıkan bir aksama, oradaki üretimi ne kadar olumsuz etkiliyorsa, bu arada fabrikada doğan huzursuzluk ve aksamaların çalışanlar üzerine yapacağı baskı da o denli artmaktadır. Sömürünün devam edememesinin işverenlere getirdiği hırçınlıklar, çalışanların hak alma mücadelesi karşısında daha da artmakta, bir yanıla mücadeleye hız verirken, bir yanıla da mücadelenin engellenmesi için başvuru anti-demokratik baskı ve saldırılar da o denli yoğunlaşmaktadır. Örnek olarak bahsettiğimiz bu ve buna benzer sorunlar, çok basit gibi görünmekle birlikte, aslında, içinde bulunduğumuz emperyalist-kapitalist sistemin işyerlerine yansımalarıdır. Küçük düzeyde olan bu sorunların yaptığı birikim, gene sistemin bir ifadesi olan ülkemizin ekonomik ve politik buhranları ile bütünleşmektedir.

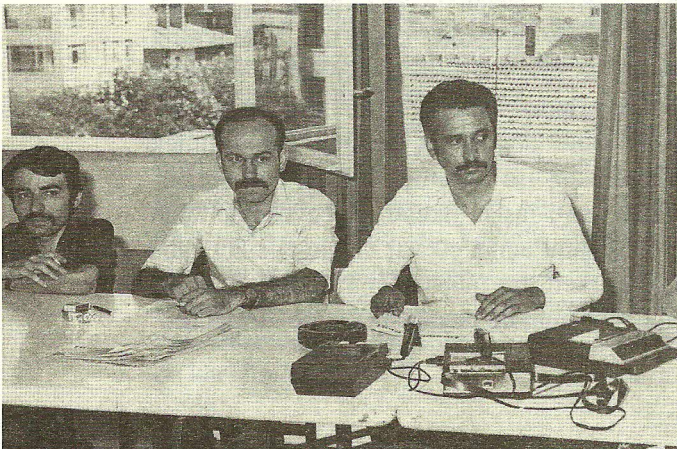
Aynı şekilde ülke ekonomisini etkileyen ve dışa bağımlılığı pekiştiren bir dizi karar alınırken, hayat pahalılığı, enflasyon, işsizlik giderek artmakta; en azından, ev kiralari ve mutfak masrafı alınan maaşı alıp götürmektedir. Bu durumda işyerlerinde yansıyan veya kaynaklanan sorunların yarattığı potansiyeli ihmal etmemek gerekir. Bütün bu nedenler, işyerinde örgütlenmenin gerçekten çok önemli olduğunu öne çıkarmaktadır. Buna bir de İYTlerin araç niteliği eklenirse, bu önem

bir kat daha artar. Zira, işyerinde örgütlenme ile gerek işyerinde çalışanların birlikteliği sağlanmakta, gerekse yaygın bir fiilî güç oluşturulmaktadır. Sosyal ve siyasal gerçeklerin açığa çıktığı oranda, bilinçlenmenin de yükseldiği bilinen bir doğrudur. Bu ise bir mücadeleyi ve bilgilenmeyi içerir. İşte bu bilgilenme-bilgilendirme görevinin yapılması ve mücadelenin, gerek açığa çıkarıcı olmasında ve gerekse sonuca ulaşmasında İYTlerin araç olarak önemli görevleri vardır.

İşyeri Temsilciliklerinin Durumu Yeri ve Sorumlulukları

TMMOB de aynı anlayışla İYTLere özel önem vermektedir ve örgütlenmesini işyerinde örgütlenme esasına dayandırmaktadır. Yukarıda genel ve kaba hatlarını çizmeye çalıştığımız İYTlerin görevlerini ülkemizin somut şartları ve örgütlenmemiz açısından ele almak gerekmektedir. Burada İYT görev ve sorumluluklarının ne olduğu öne çıkmaktadır. İYTler TMMOB Yönetim Kuruluna (YK) karşı sorumludur. İYTler için, kurulma, kapatma, uygulama veya esaslara ilişkin kararlar, TMMOB-YK'da alınır. TMMOB-YK, bir işyerinde temsilcilik kurulması veya kurulmamasına karar verebilir. Başka bir tanımla, İYTler; işyerilerindeki mühendis ve mimarlar adına, TMMOB'nin tüzel kişiliğini temsil etme yetkisini taşıyan bir kuruluştur. Bu nedenle doğrudan doğruya TMMOB'ye karşı sorumlu olup, işyerinde idareye karşı sorumlu değildir ve işyeri idare amirliklerine karşı muhatap durumunda olan TMMOB'dir. Ancak hiç kuşkusuz ki, işyerinde toplantı yapılması, bir takım özel işyeri sorunları çerçevesinde, işyeri idaresi ile diyalog içinde olunması doğaldır. Burada bir başka noktaya daha açıklık getirmek gerekmektedir. O da TMMOB'nin İYTlerinin sendika işyeri temsilcilikleri gibi ele alınmasıdır.

Farkı kısaca koyarsak, sendika işyeri temsilcilikleri; gerek sendikayı temsil eder, gerek idare ile pazarlığa oturur, gerekse de işyerin-

de mekânı vardır. TMMOB/İYTleri içinse, bunlar söz konusu değildir. Ancak idare ile anlaşıldığı takdirde mekân sağlanabilir. Hiç kuşkusuz ki, işyerlerinde örgütlenme esası; mücadelesini vermekte olduğumuz sendikal hakların elde edilmesi halinde, işyerinde örgütlenmenin nesnel koşullarını hazırlamış olacaktır. İYTlerin yetkilerine gelince, İYTler, TMMOB-YK'nın kendilerine tanıdığı yetkileri kullanmak durumundadırlar. İYTler, TMMOB adına, işyerindeki mühendis ve mimarlara çağrıda bulunabilir, çalışmalar yürütülebilirler.

TMMOB ve Temsilciliklerin Çalışmaları Bir Bütündür

İYT çalışmaları, TMMOB'nin çalışma programı doğrultusunda olmak zorundadır. TMMOB adına, TMMOB çalışma programı dışındaki çalışmaların yürütülmesi elbette beklenemez. Bu nedenle her İYT, Birlik Haberlerinde de yayınlanan TMMOB Çalışma Programını inceleyerek –kendi işyerinin somut koşulları sorunları ve özelliği içinde– bu programın ilke ve çalışma alanlarının ışığı altında, özel bir çalışma programı yapmak durumundadır. Bu şekilde, işyerindeki çalışma ve örgütlenme; o işyerinde çalışanları, somut görevler çerçevesinde çalışmalara katılmalarını mümkün kılacak, örgütlenme yaygınlaşacaktır. Kuşkusuz ki, il ve bölge İYTlerinin özel çalışma programları; TMMOB'nin örgütlenme programıyla verilen anti-emperyalist, anti-faşist mücadeleyi güçlendirecek ve işyerinde çalışanların bu mücadele etrafında örgütlenmesini ve dayanışmasını sağlayacak şekilde olmalıdır. Bu çalışmalarda üyelerin özlük hakları gibi sorunlarının Birliğe aktarılması doğru olacaktır. Genellikle, ülkemizdeki anti-demokratik yasa ve uygulamaların ifadesi olan bu sorunların Birliğe aktarılması, yaygın veya örnek biçimdeki Birlik Haberleri'ne yansımaları, özel sorunların Birliğin hukuk danışmanı ile veya Birlik yönetiminin girişimleri ile çözülmeye çalışılması gerekmektedir. Bu çalışmalarda,

anti-demokratik yasa ve uygulamalara karşı etkin bir mücadelenin verilebilmesi için; en azından, her üyenin varsa çalıştığı işyerindeki temsiliye, yoksa doğrudan TMMOB'ye durumu aktarması ve bilgilendirme görevini yapması gereklidir. İYTlerin bilgilendirme-bilgilendirme görevlerinden olan araştırma ve ulusal düzeydeki bir takım gerçekleri açığa çıkarma, sorunları ortaya koyma çalışmalarını içeren çok önemli bir görevi de; başta da belirttiğimiz gibi, içinde bulunduğumuz emperyalist-kapitalist sistemden gelen, yapısal ve teknolojik sorunlar olarak işyerlerine yansıyan sorunlara eğilmek, bu sorunları araştırmak, derlemek, gerek işyerlerindeki üyeler, gerekse TMMOB'ye aktarmak olacaktır. Türkiye'deki her çeşit işyerinden gelen bu tür çalışmaların, ülkemizin sorunlarını açığa çıkaracağı ve sorunlara ışık tutarak, mücadele yöntemlerinin ve çözüm önerilerinin gelişmesine katkıda bulunacağı açıktır.

İşyeri Temsilcilikleri Bağımsızlık ve Demokrasi Mücadelesindeki Teknik Eleman Dayanışmasının Araçlarıdır

Başta da belirttiğimiz gibi, emperyalist-kapitalist sistemin işyerinde yaratacağı bir dizi sorun ve sömürü, çalışanların birlikte hareket etmelerini ve kenetlenmelerini getirecektir. İşte bu durumda, İYTler de bu mücadelenin içinde ve önünde olmak zorundadır. Bu mücadele TMMOB'nin üst düzeyde sürdüreceği çalışmaların bir parçası ve bütünleyicisidir. Mücadele –bazen işyerlerinden kaynaklanan, bazen de ülkede süren anti-demokratik baskı ve saldırılardan kaynaklanan sorunlar çerçevesinde– bütün çalışanların ortak mücadelesine dönüşecek şekilde sürdürülmek zorundadır. Bu nedenle, İYTler; anti-emperyalist, anti-faşist ilkeler çerçevesinde olan her girişimi açığa çıkarır ve engelleyici çaba gösterirken, bu mücadelenin içinde olan diğer çalışanlar da dayanışma içine girmelidir.